

NOTAT

Om fælleskommunale selskaber

1. Overordnet om fælleskommunale selskaber (§ 60-selskaber)

Et fælleskommunalt selskab er et selskab, der er oprettet i henhold til § 60 i lov om kommuners styrelse¹. Ifølge § 60 i lov om kommuners styrelse kan to eller flere kommuner indgå samarbejde om udførelsen af en kommunal opgave. Samarbejdet etableres i et nystiftet selskab, hvortil kommunerne overdrager kompetencen til at udføre en eller flere nærmere definerede opgaver. Overdragelsen indebærer således en indskrænkning i de enkelte kommunalbestyrelses beføjelser. Dette medfører, at kommunalbestyrelserne ikke længere selv kan varetage de opgaver, der er overdraget, men kommunalbestyrelserne kan styre selskabets opgavevaretagelse via deltagelse i selskabets bestyrelse efter reglerne i vedtægterne.

2. Formål med udskillelse af opgave til et fælleskommunalt selskab

Der kan være flere årsager til, at kommuner vælger at overdrage en opgave til et kommunalt fællesskab.

For det første indebærer modellen, at flere kommuner kan samarbejde om at løse en opgave. Dette giver mulighed for at få løst opgaver, som kommunerne hver især ikke har kapacitet til at løfte samt mulighed for at samarbejde med kommuner, som har særlige kompetencer inden for det pågældende område.

Endvidere kan udskillelsen af en opgave medføre effektivisering som følge af øget fokus på den pågældende opgave, idet opgaven ikke vil være én blandt kommunens mange opgaver, men derimod kerneydelsen for det kommunale fællesskab.

¹ LBK nr. 47 af 15/01/2019

18. juli 2019

J.nr. 338337-MAS

Georg Lett

Advokat

Herudover kan udskillelse af en opgave til et fælleskommunalt selskab i visse tilfælde medføre, at opgaven løses på mere forretningsorienteret vis, end hvis opgaven løses af kommunen.

3. Opgaver, der kan overdrages til kommunalt fællesskab

Kommuner kan som udgangspunkt overdrage alle opgaver, som kommunerne selv har ret eller pligt til at udføre. Der kan både være tale om opgaver, som kommunerne varetager i henhold til lovgivning eller i henhold til kommunalfuldmagtsreglerne. Kommuner kan i sagens natur ikke overdrage opgaver, som kommunerne ikke selv har kompetence til at varetage.

Herudover kan kommuner ikke overdrage opgaver, som det i lovgivningen er forudsat skal løses af kommunen selv.

Overdragelse af myndighedsudøvelse forudsætter særlige holdepunkter i lovgivningen. Dette indebærer, at en kommune som udgangspunkt ikke kan overdrage opgaver, der indebærer afgørelsesvirksomhed, udarbejdelse af forvaltningsakter eller øvrig myndighedsudøvelse.

Vedtægterne bør justeres løbende, således at de opgaver, som det fælleskommunale selskab udfører for ejerkommunerne, til enhver tid er kompetenceoverdraget til det fælleskommunale selskab og ikke blot udføres på kontrakt.

4. Etablering, regulering og tilsyn

Et kommunalt fællesskab kan som følge af uforenelighed mellem selskabsreglerne og kommunalfuldmagtsreglerne ikke etableres som et kapitalselskab (A/S eller ApS) og oprettes derfor oftest som et interessentskab (I/S).

Beslutning om oprettelse af et fællesskab træffes af kommunalbestyrelserne i hver af de deltagende kommuner, hvorefter der udarbejdes vedtægter, som beskriver formålet med samarbejdet, de opgaver, som fællesskabet skal varetage samt øvrige relevante forhold. Ved etableringen skal deltagerkommunerne endvidere tage stilling til, hvilke aktiver og passiver, der skal indskydes i fællesskabet.

I vedtægterne reguleres også ejerforholdet mellem de deltagende kommuner. Ejerfordelingen kan – men behøver ikke – afspejle de værdier eller det indskud, som kommunerne hver især har bragt ind i fællesskabet. Som eksempel kan

ejerfordelingen baseres på deltagerkommunernes størrelse i form af antal indbyggere eller areal eller kommunernes forventede forbrug af det fælleskommunale selskabs ydelser.

Fælleskommunale selskaber er offentlige myndigheder og dermed underlagt samme offentligretlige lovgivning som kommuner. Man kan forenklet sige, at et fælleskommunalt selskab er en form for ”specialkommune”, der imidlertid kun kan varetage de opgaver, som ejerkommunerne har overdraget, og som fremgår af vedtægterne.

Ankestyrelsen fører tilsyn med fælleskommunale selskabers overholdelse af lovgivningen. Tilsynet indebærer blandt andet, at Ankestyrelsen skal godkende oprettelsen af og vedtægter for fællesskaber. Ankestyrelsen skal dog ikke godkende oprettelsen af mindre fællesskaber, der opfylder kriterierne i revisorlovens § 1 a, stk. 1, nr. 4.

Revisorlovens § 1 a, stk. 1, nr. 4, omfatter virksomheder, der i to på hinanden følgende regnskabsår på balancetidspunktet ikke overskrider to af følgende størrelsesgrænser:

1. En balancesum på 44 mio. kr.,
2. en nettoomsætning på 89 mio. kr., og
3. et gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede i løbet af regnskabsåret på 50.

5. Finansiering og hæftelse

I forbindelse med oprettelsen skal deltagerkommunerne tage stilling til finansiering af det fælleskommunale selskabs aktiviteter.

Finansieringen vil afhænge af den opgave, som selskabet skal varetage, herunder om der er tale om skattefinansierede opgaver, som deltagerkommunerne finansierer, eller om selskabets omkostninger skal dækkes af takster, der enten direkte eller indirekte gennem kommunerne betales af modtagerne af selskabets ydelser.

Deltagerkommunernes adgang til at optage lån er reguleret i lånebekendtgørelsen². Rammerne for kommunernes låntagning har betydning for

² BEK nr. 1580 af 17/12/2013 om kommuners låntagning af meddelelse af garantier m.v.

fælleskommunale selskaber, da lån optaget af og aftaler indgået af fælleskommunale selskaber som udgangspunkt skal henregnes til de deltagende kommuners låntagning.

Fælleskommunale selskaber er berettiget til at optage lån hos KommuneKredit.

Som ovenfor nævnt oprettes et fælleskommunalt selskab oftest som et interessentskab, hvilket indebærer, at ejerkommunerne udadtil hæfter direkte, ubegrænset og solidarisk for selskabets forpligtelser over for tredjemand.

Kommunerne fastsætter i vedtægterne den indbyrdes hæftelse kommunerne i mellem.

6. Ophævelse og udtræden

En kommune kan frit opsig en aftale om et fælleskommunalt selskab efter reglerne i vedtægterne, hvor ejerkommunerne kan fastsætte vilkår herfor, f.eks. om opsigelsesvarsel.

Hvis opsigelsen ikke er hjemlet i vedtægterne, men godkendes af de øvrige deltagerkommuner, vil udtræden også kunne ske uden Ankestyrelsens tilladelse.

Er deltagerne ikke enige om en opsigelse, og er opsigelsen ikke hjemlet i vedtægterne, kan ophævelse ske efter en deltagers anmodning, når Ankestyrelsen finder, at der er rimelig grund dertil, jf. lov om kommuners styrelse, § 60, stk. 2, 2. pkt.

Der kan ikke ved aftale mellem deltagerkommunerne gøres indskrænkninger i Ankestyrelsens beføjelse til på begæring af en deltager at ophæve samarbejdet.

København, den 18. juli 2019

Mikala Berg Dueholm